

DO BIETRICIO PAROCHO BV,

RENTRVTENSI S. D.

NEPTIO iam toties in gratiã tuã amice Bietrici, restim etiam opinor, in medio foro ducturus, aut cyclopem saltaturus si tu iusseris: at interim abs te nõ impetro, ut ex uetere psalta, fias nouus Ecclesiastes. Vbiq; gentium omni genere musices, ac diuersis musicorũ organis obstrepitur sanctissimæ Virgini, quæ quotidie audit angelorum choros, aliquãto, ni fallor, modulatus canentes nobis. Sed non aliunde uenit, quod in pagis & nonnullis etiam oppidis uidemus tantam hominũ ruditatem, tantã inscitiam rei Christianæ, quàm quod uocum & organorum strepitus frequẽter audiant, sermonem euãgelicum aut nunçẽ audiant, aut perquam raro. Atqui hæc demum est musica, quæ nobis paulatim excantat huius mundi spiritum, & Christi spiritũ inferit. Si tantum potuit Amphion sono testudinis, si tantum ualuit Orphei cithara, ut saxa moueret & quercus, quanto plus ualebit cithara Dauid, qui modulis suis spiritũ malum depellere solitus est à Saule, quanto erit efficacior euangelica testudo: Fateor bonã Ecclesiastæ partẽ præstitit, qui sobria casta q; uita præluxit ouibus suis. Verum ut hac in parte nihil in te desiderem, excusantur quidam mi Theobalde, qui morũ

infigni

insigni sanctimonia, linguæ p̄sant infantiam, quum
 utrunq; præstare nequeat, & habet ipsa quoq; uita lin
 guam, ut ita loquar, suã. Sic excusatus est Valerianus
 episcopus Hipponensis, qui lingua utens aliena, dimi
 dium suæ functionis cessit Augustino. At ego te qui
 potes utrunq; præstare, non patiar dimidiatũ esse pa
 storem. Ita demum uirgo mater putabit sibi florere
 suum Lauretum, si quàm plurimos allexeris ad amo
 rem filij. Quãquam fortasse iam dudum hoc facis, ad
 quod te hortor. Adieci conciunculam, ne non esset in
 tegra Liturgia. Bene uale. Basileæ quarto non. Maias.
 Anno M. D. XXV.

INTROITVS.

Laurus odore iuuat, speciosa uirore perhenni,
 Sic tua uirgo parens laus omne uirebit in æuum.

VERSUS.

Trahe nos post te uirgo Iesse Maria. Curremas
 in odore unguentorum tuorũ. Gloria patri, &c.

COLLECTA.

Conditor, instaurator, & gubernator omnium
 deus, qui in sanctis quidem tuis omnibus glorio
 sus, peculiariter tamen in filij tui genitrice Maria, ædi
 tis per eam, quum in uniuerso terrarũ orbe, tum præci
 pue apud tẽplum Lauretanum innumeris miraculis,
 glorificari gaudes: da quæsumus, ut qui te in filio & fi
 lium

lium in te pie colūt, quicq; filiū in matre, & matrem ob
filium uenerantur, cœlesti præsidio à malis omnibus li
berētur. Per eundem dominū nostrū Iesum Christū.

LECTIO EZECHIELIS C. XLIII

ET cōuertit me ad uiam portæ sanctuarij exterioris, quæ respiciebat ad orientē, & erat clausa. Et dixit dominus ad me, Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & uir non transiet per eam, quoniam dominus deus Israël ingressus est per eam, eritq; clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea ut comedat panem coram domino. Per uiam portæ uestibuli ingreditur, & per uiam eius egredietur.

Vel Esaia XI. Egredietur uirga de radice, usq; ad, Et erit in die illa, adijciet.

GRADVALE.

EGressa est uirga de radice Iesse, & flos de radice eius ascēdit, & requieuit super eū spiritus domini.

ALLELUIA.

SOla uirga Aaron sine satu germinauit, sola uirgo Numeri 17
Maria sine cōplexu uiri, produxit florem immarcescibile, Iesum, q; coërcuit querimonias populi Israël.

SEQUENTIA.

Sume nablū, sume citharā, uirginū decens chorus,
Virgo mater est canenda, uirginali carmine.
Vocemq; referent accinentes angeli.
Nam uirgines amant & ipsi uirgines.

CC Iunget

Iunget cārmina, laureata turma,
 Vitæ prodiga, sanguinisq; quondam.
 Martyr carnificem uincit, & edomat
 Carnem uirgo, decet laurus & hunc & hanc.
 Cœlitum plaudet numerosa turba,
 Virginem sacram canet omne cœlum,
 Nato uirginis unico,
 Nulla est cantio gratior.
 Vt cedrus inter arbores, quas Lybanus ædit, eminet,
 Sic inter omnes cœlites, uirgo refulget nobilis.
 Vt inter astra lucifer emicat,
 Sic inter omnes lucida uirgines.
 Inter cunctorum stellantia lumina florum
 Lilia præcellunt candore, rosæq; rubore,
 Nec gratior ulla corona
 Iesu niuæ genitrici.
 Inter odoriferas non gratior arbor ulla lauro,
 Pacifera est, dirimens fera prælia, fulmen arcet ardēs,
 Baccas habet salubres,
 Iugi nitet uirore.
 Esto uirgo fauens, qui modulis te celebrant pijs,
 Iram auerte dei, ne feriat fulmine noxios.
 Laurus esto, gaudeasq;
 Vsq; Lauretana dici,
 Licet in uasti finibus orbis,
 Plurima passim fumiget ara.

AMEN

EVANGELIUM.

Nuptiæ fiebāt in Cana Galileæ, & erat mater Iesu ibi. Vocatus est autē & Iesus, ac discipuli eius ad nuptias. Et ubi defecisset uinū, dicit mater Iesu ad eum, Vinū non habent. Dicit ei Iesus, Quid mihi tecū est mulier? nondum uenit hora mea. Dicit mater eius ministris, Quodcunq; dixerit uobis, facite. Erant autē ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundum purificationē Iudæorum, capientes singulæ metretas binas aut ternas. Dicit eis Iesus, Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas usq; ad summum. Et dicit eis, Infundite nunc, & ferte Architriclino, & tulerunt. Postquam autē gustasset Architriclinus aquā in uinum uersam, neq; sciret unde esset, sed ministri sciebāt, qui hauserant aquā, uocat spōsum, & dicit ei, Omnis homo primo loco bonum uinū ponit, & cum inebriati fuerint, tunc id quod est deterius. Tu seruasti bonū uinū usq; ad hoc tēpus.

CONCIO

Vix oratione consequi queā fratres ac sorores in Christo dilectissimi, quāto gaudio perfundatur animus meus, quum uideo uos tam frequētes, tantaq; cum alacritate ad solennem Virginis matris commemorationem conuenisse. Affectus hic in matrem, pietas est in filium. Mos quidem est ab antiquis traditus, ut in festo die splēdidius aliquod epulum exhibeatur. Utinā

autem ego, qui pater sum ac pastor, uobis filijs & ouibus meis in domino, è lautissimo diuinarum literarum penu depromere queam cibum qui non perit, sed saginat ac uegetat animos in uitam aeternam: depromere uinum spiritus, quod sobria temulentia exhilaret corda uestra, ut in medijs etiã huius mundi malis semper cantetis ac spiritualibus hymnis psallatis domino: qui quum in sanctis omnibus gloriosus sit, in matre tamè peculiariter diuitias gloriæ suæ declarauit. Communibus itaque uotis imploremus illum spiritum, qui superueniēs in Mariam, uirginem ipsius pectusculum consecrauit templum diuinæ triadi, & eiusdem illibatum uterum officinam fecit admirandi partus, qui nobis prodidit omnibus seculis expectatum seruatorem totius mundi Iesum Christum. Primū illud non ignorat charitas uestra, sanctissimæ uirginis cultū quatuor in rebus potissimum consistere, in laudibus, in honoribus, in inuocatione & in imitatione. Quorum postremum adeo præcipuum est, ut illa sine hoc sint infrugifera, & hoc unū cætera quoq; in se complectatur. Satis enim laudauit Mariam, satis honorauit, satis inuocauit, qui Mariæ sobrietatem, qui pudicitiam, qui modestiam pro uiribus imitatur. At qui præpostero iudicio sine fine Mariæ laudes canunt atq; exaggerant, qui ceuris, qui donarijs, qui templis ac delubris illam honorant, qui prolixis & ambitiosis precibus illius opem flagitant

gitant, de imitando quā prædicant, ne cogitantes quidam, in periculum ueniunt ne audiant à matre, quod Iudaicus cultor apud prophetā audit à patre: Hic populus labijs me honorat, cor autem eorū procul abest à me. Rursum quod in Euangelio audit à filio: Non omnis qui dicit mihi, domine, domine, intrabit in regnum coelorum, sed qui facit uoluntatem patris mei qui in coelis est. Sit igitur uobis charissimi prima cura, moribus ac uita quantū licet imitari uirtutes Mariæ: Ne & ipsa dicat de nobis: Hic populus cantionibus, fistulis, tibijs, cereolis & corollis me honorat, cor autem eorum in his rebus est, quas ego semper odi cū filio meo Iesu, in diuitijs, in uoluptatibus, in lusibus sceleratis, in turpibus fabulis, in fastu & superbia. Dant mihi principem locum in templis & aris, in pectore illorum nullum mihi locum concedunt. Occinunt mihi: Regina caeli, domina angelorum, uita, dulcedo, & spes nostra. Salutor undiquaque titulis honorificentissimis, sed non omnis qui dicit mihi, domina domina, intrabit in regnum filij mei, sed qui illius exemplum sequentes obtemperant præceptis dei, qui que meum exemplum exprimitere studentes, filij gratiam ambiunt, in imitanda matre, in qua quicquid imitatu dignum est, filij donum est. Ne credamus igitur sanctissimam uirginem hisce ieiunijs delectari, quibus nonnulli illam certis diebus honorant, in hoc tantum ieiunantes, ut postridie

copiosius inebrientur, aut his cantionibus deliniri, quas
 illi quidam occinunt libidine luxuriosius corruptissimi, aut eo-
 rum donarijs capi, qui scortis & adulterijs undique con-
 spurcati sunt. Non quod clementissima uirgo peccato-
 res auerset, sed quos pudet pigetque suae turpitudinis,
 iam peccatores esse desinunt. Quicquid ingratum est fi-
 lio, non potest placere matri. Scio nonnullis in locis ostē-
 di Mariæ delubrum, sericis, argēto, auro, gemmisque dif-
 fertum, ut qui illic adorant uirginem, mammonam adora-
 re uideantur. Quanto gratius esset Mariæ, si istae opes
 erogarētur, & impenderent subleuandis Christi mem-
 bris, in quibus unam cum filio quodam modo uel affligitur
 uel refocillatur mater. Si placet simulachrum uirginis,
 tale fingatur, qualis ipsa placuit deo, & quale nos imi-
 tari pium sit, pudicitia, modestia, sobrietas in uultu, in
 totius corporis statu, in uestibus etiam reluceat. Nunc
 paucis aperiam, quid potissimum imitari conueniat in
 Maria, si prius illud admonuero charitatem uestram,
 à nullo neque perfectius neque tutius peti formam ac re-
 gulam pietatis quam à filio, tametsi certum est nihil
 esse in matre quod à filij doctrina dissideat. Hic ani-
 mis attētis estote pueri ac puellae, matronae ac uiduae,
 uiri, senes & anus, omnibus enim erit quod imitemini
 in Maria. Scopii sunt hi, uirginea simplicitas, cum sum-
 ma coniuncta prudentia, summa felicitas, coniuncta
 cum summa modestia, summa castitas in coniugio, ma-
 tris

tris sedulitas in officio, inuictum animi robur in sexu fragili. Quam fuerit illi cordi uirginea puritas, uel hinc liquet, quod ad ingressum angeli turbata est, referēte Luca. Nimirum intelligebat quam ingens esset thesaurus pudicitia, sed cōtrā quot insidijs obnoxia, quā multæ perdidērunt priusquam scirent quantum boni possiderent. Quantum autē absunt ab exemplo Mariæ uirgines, quæ ultro procurrūt ad lusus & colloquia iuuenum, angelo longe dissimilium, quæ nutibus, factijs, blanditijs, munusculis & amatorijs epistolis prouocant etiam unde pereat uirginitas. Maria sponsum habebat qui cum sub eodem tecto uiuebat, & tamen ad ingressum ignotæ formæ turbatur, omnia uel tuta timens. Quod sponso nupserat, dedit gentis Iudaicæ consuetudini, dedit autoritati parentum, & tamen uirginitas erat in uotis. Id aperit quū ait: uirum non cognosco. Nam hic uerbum præsentis temporis, animi propositum significat. Multas ab impudicitia detinet infamia. Maria dum amore integritatis negligit infamiam sterilitatis, utrunq; promeruit, uidelicet, ut uirgo deum progeneraret. Qua uero fronte prædicāt se cultrices huius uirginis, quæ in ipsa uirginitatis professione nequiter lasciuunt? quæ iam anus & effceta, tamen adhuc intēpestiua libidine pruriūt? Iam qd' in muliebri sexu scdū est, multo scdus est in sexu uirili. Quæ uirgines uideri uolunt, exēplo Mariæ totæ sint uirgines.

uirgines. Quædam enim corpus habent intactum, sed cultus non sine fucis parū pudicus est, lasciuiūt oculi, lingua petulās est, fractus incessus. Si uero castus est animus, reluceat huius integritas, & in his rebus quæ foris sunt. Dixerit aliquis: Quid flagitiū est, si uirgo sponsum ambiat? Si uenatur quemlibet sponsum, uirgo non est: sin probum, nullum lenocinium efficacius apud bonos quàm pudor, quàm silentium, quàm simplex in cultu mundicies. Est & in matrimonio scortatio, quemadmodū est & castitas deo gratissima. Imitentur coniugati Ioseph & Mariæ coniugium, saltem quantum patitur carnis infirmitas. Qui cum uxoribus turpiter certant libidine, qui maiore nequicia cū illis lusitant & confabulantur quàm solent cum prostibulis, nec mariti sunt, nec uxores habēt pro uxoribus. In matrimonio casto & coniugij usus debet esse uerecundus. Nunc repperit hominum peruersitas, ut cum uxore quoq; committatur adulterium. Simplicitaris argumentum hoc erat, quod cum adamaret unice perpetuam uirginitatem, tamen animo simplici uiuebat puella cum iuene sponso. Nunc audite huius uirginculæ prudentiam. Nam uirgines fatuas reijcit sponsum. Non statim resalutat Angelum, nec exilit, sed quieta manens cogitat qualis esset illa salutatio. Et rursus promisso partu tam magnifico nec diffidit pollicenti, nec gestit insolenti gaudio, sed modeste quaerit ab angelo,

ab angelo, qua ratione futurū esset, quod promittebatur incolumi uirginitatis thesauro. Viderat cōcursum pastorum, uenerationē magorum, prophetias Annæ & Simeonis audierat, & tamen nihil horum muliebri facilitate effudit, sed tacita colligit & conseruat in corde suo. Certissimum argumētum prudentiæ est etiam in uiris, posse tacere tantam felicitatem. Vnde tantū prudentiæ in uirguncula, in puella tenera ac rerum imperitata. Sera miseraq; prudētia est, quæ diutina malorum experiētia contingit homini. Etiam puellarum ac puerorum pectus implet senili prudentia spiritus sanctus. Purget quisq; suum pectus à uicijs, ut immigrare dignetur ille spiritus sapientiæ largitor. De felicitate uero Mariæ quid attinet dicere? quis unquam salutatus est honorificētius ab angelo? cui magnificētiora promissa delata sunt? Legationem ad uirginem mittit ille cæli terræq; conditor. Gabriel pronubum agit, promittitur proles qualis nulli promissa est, Hic erit magnus & filius altissimi uocabit, & dabit illi dominus sedem patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius nō erit finis. Quid his pollicitis sublimius? eorum ut iam fides esset facta per angelum, num tanta felicitas minuit uirgūculæ modestiā? Nequaquam, sed auxit potius, Ecce, inquit, ancilla domini. Ex tātō negotio nihil gloriæ sibi uindicat, ancillam tantum profitetur, obediens & sequens quocunq; uo-

Deo caret

caret domini uoluntas. Iam cœlesti foetu grauida non
 dedignatur officij causa uisere cognatam anum & gra-
 uidam. Audit ab Elisabeth: unde hoc mihi ut ueniat
 mater domini mei ad me? Illa tamē sui similis accinita
 Respexit humilitatem ancillæ suæ. Beatitudinem suā
 prædicat non dignitatem, nec dicit quia promerui, sed
 quia fecit mihi magna qui potens est: nec dicit, & san-
 ctum nomen meum, sed sanctum nomē eius. Quum-
 que sibi conscia esset quod talem foetum haberet in
 utero, tamen non fastidit maritum. Quicquid uxor
 obsequens præstat coniugi, hoc illa multo cumulat
 us præstitit Ioseph. Cum illo proficiscitur ad censum
 quem Cæsar indixerat, cum illo circumcidit puerum,
 cum illo peragit omnem purificationis ritum, hunc se-
 quitur in Ægyptum. Iam enim angelus Ioseph appa-
 ruerat non Mariæ, ut autoritas esset penes uirū: huic
 hæret rediens ex Ægypto, nec dedignatur uulgo dici
 coniunx fabri, nec pudet humilium fratrum ac soror-
 rum, nec moleste fert filium suū haberi filium Ioseph,
 quem & ipsa patrem appellabat Iesu. Nulla unquam
 fuit uxor quæ reuerentius obediuit suo marito, quam
 dei genitrix. Audite cultrices uirginis: quid hic dicent
 nouæ nuptæ, quæ forma & ætate feroculæ sponso-
 aspernantur suos? quid matronæ quæ dotem subin-
 de maritis exprobrant, nonnunquam & ædibus eos
 exigunt, perinde quasi dominæ sint nō cōiuges? Quid
 quæ

quæ totam domum rixis ac iurgijs subuertunt? Maria religiosissime morem gerit & obseruat suū Ioseph, nec unquam responsat aut præit marito, & uos pudet obsecundare maritis, sine quibus steriles estis & inhonoræ, & quibus uos subdidit simul & domini & apostoli Pauli autoritas? Nec dubium quin quanta obseruantia usa fuit erga coniugem, tanta sedulitate curarit filium. Ducit quotannis ad templū, ut à teneris annis monstraret imbibendam pietatem. Desideratū quanta sollicitudine quærit? nec conquiescit donec inueniat. Quid Maria timuit filio suo? num quod leuitatis indicium uiderat in illo? Nequaquam, sed uos admonuit matres, ætati teneræ nullā satis magnam curam præstari posse: Fragilis est & in omne uicium sequax. Irreligiose colunt Mariam, quæ suorum liberorum nullam curam gerūt, quasi satis sit genuisse, imò quædam gestationis tedium ac lactandi laborē impijs artibus submouēt. Neq; minus peccant quæ malis exemplis inficiunt imbecilem ætatem, quæ balbutientem infantiam docent nequitia. Maria sollicita est de filio Iesu, & tu prostituis ac prodis filium & filiam omni turpitudinis generi? Nimirum hinc est quod multas peccatet fœcunditatis, quia bene natos male educant, quū parentum officium peculiarius sit instituisse quàm genuisse. Qui possunt autem bene instituere qui uel fortis agunt uel domi turpiter uiuunt, ut ex parentū con-

uictu filij discant turpiloquium, lasciuiam, remulenti-
 am, rixas, aleam, futilitatem, obtrectationem. Verum
 ingens campus sese nobis aperit, si uelimus sanctissimæ
 uirginis eximias uirtutes ad nostram conferre ui-
 tam, sed tamen plurimum utilitatis capiemus si no-
 stros mores undique corruptos ad illius exemplum
 emendare studebimus. Superest ut de fortitudine uir-
 ginis nonnihil attingamus. Nam utrūq; magnanimi-
 tatis est indicium, nec insolescere rebus prosperis, nec
 aduersis frangi. Quum inclaresceret tot miraculis ad-
 orandum Iesu nomen, nusquam legimus sacrosanctā
 uirginem ullam laudis portionem sibi uindicasse, imò
 uix ulli miraculo legimus eam interfuisse, nisi quum in
 nuptijs aquam uerteret in uinum. Audiebat omnia,
 tacitaq; conferebat in corde suo, semper ancillæ perfo-
 ram gerens quam fuerat professa. Simili constantia
 tulit, quum filius unice charus ob pharisæorum infidi-
 as crebro periclitaretur, denique cum caperetur, liga-
 retur, cæderetur, damnaretur, duceretur. Flebant aliæ
 mulieres & à domino reprehensæ sunt. Quid hic sensu
 sit pectus maternum. Sensu non caruit. Doluit dolore
 filij, sed affectum humanum spiritus robore coercuit,
 compressit singultus, repressit erumpentes lacrymas,
 ac cæteris discipulis metu dilapsis, sola cū Ioanne sta-
 bat iuxta crucem filij. Cōtumeliosæ picturæ sunt quæ
 representāt eam collapsam ac syncopi stupefactam,
 exanimatā

exanimatam dolore. Non eiulabat, non lacerabat capillos, non percutiebat pectus, non se clamitabat infelicem. Plus capiebat consolationis ex redemptione generis humani quàm doloris ex morte filij. Et hic ancillam se præbuit ei, cui uisum est hoc modo restituere mortaliũ genus. Et feliciter se genuisse cogitabat, quæ salutis autorem genuerat orbi, publicam felicitatẽ anteponebat dolori priuato. Vbi nũc sunt fœminæ quæ ob pecuniam amissam, aut leuius etiam malum dolore abortiũt? Vbi uiri, qui ob filiolum defunctam querimonijs ac ploratribus insanis miscent omnia? Maria spectatrix acerbissimæ mortis filij fuisse legitur, plorasse aut quæsta fuisse non legitur. Flebant aliæ mulieres, & præ desiderio sublati domini, quem nõdum spiritaliter amabãt, penẽ delirabãt: sola Maria pectus inconcussum habens tacet expectans uoluntatem altissimi. Vos fortasse suspicamini rem humilem & infirmam, esse seruam aut ancillã domini, nulla res magis est inuicta. Qui se semel tradidit arbitratui domini, nec aliò refert laudem, si quid obtigit felicitatis, nec aliunde sperat præsidium, si res aduersæ premunt, nullis satanæ technis aut terroribus concuti potest. Sed hinc de rebus fortassis aliàs fufius differẽdi dabitur oportunitas. Nunc diei solennitas postulat, ut ex euangelio quod uobis recitatum est, aliquid ad filij matrisq; gloriam ac nostram salutẽ decerpamus. Quibus iam

adeptum est matrimonium, aut qui student adipisci, libenter audiunt hunc honorem habitum coniugio, quod Christus cum discipulis & matre, uocatus ad nuptiale conuiuium non recusarit ire, nec dedignatus sit illud insigni miraculo cohonestare. Sed ideo dominus uirgo, & uirginis filius semel honorauit matrimonium, ne nos illud nostris spurcijs dehonestaremus. Quin & hodie ubicumque casto fidelique coniugio cohaeret uir & uxor, concordibus animis, parique studio pietatis, non dedignatur interesse cum sua matre dominus Iesus. Nec illa grauatur pro talibus interpellare filium, si quid defamiliaris fuerit angusta, si proles numerosa. Vinum enim illud quod largitur Iesus, edulcat omnia, quantumuis alioqui tristitia & acerba. Iam & illud obseruandum, quod ut est pium filios obsequi maternae uoluntati, ita decet parentum auctoritatem cedere functioni euangelicae. Siquidem hic nihil aliud spectandum est, quam quid conferat ad dei gloriam & salutem publicam. Quod interpellans mater dicit, Vinum non habent, benignae cuiusdam sollicitudinis est, quod cedit auctoritati filii respondentis in speciem durius, Quid mihi tecum est mulier, prudentis cuiusdam modestiae est. Rursum quod clam dicit ministris, quocumque dixerit uobis facite, admirandae cuiusdam fiduciae est erga filium. Nunc quidam parentes abutuntur auctoritate in liberos,

liberos, dum eos cogunt nolētes inuolui coniugio, aut sacerdotum monachorumue instituto, seu dum retrahunt à prædicatione legis euāgelicæ, dum princeps cogit filium suscipere bellum exitiabile reipub. Princeps enim quoniā publicam gerit personam, illæsa pietate respondebit patri, Hic mihi pater non eris, ac magis apud me ualebit reipub. susceptæ ratio, quàm priuata patris autoritas. Habet aliquis uxorē ac liberos domi, & mater iubet eū proficisci Compostellā, quia sic ipsa uouerit: dicat matri, alibi mater eris, hic audiendus est deus, qui iubet ut meorum curā agam, propter quos pium est etiam parentem relinquere. Atq; hæc quidē iuxta sensum humiliorem dicta sunt. At posteaquàm dominus aquam insipidæ legis uertit in uinum optimum, æquum est ut nos quoq; reconditiorem aliquā sententiam eruamus. Nihil erat magni puellam uiro iungi matrimonio. Maximum est mysterium & ipsis etiam angelicis spiritibus adorādum, spiritum, hoc est dei filium cum humana carne, naturam diuinam cum humana coniungi. Amplexus enim est dei filius carnē nostram, & admirabili glutino factū est, ut idem esset deus & homo. Aderat in eodem domino Iesu sponsus & sponsa, aderat in eo conuiuio uterus ille felix, in quo celebratum est illud ineffabile coniugium, in quo ueluti sancti spiritus officina formatus est ille tergeminus gigas, debellaturus omnē sathanæ tyrannidē, Est & aliud

aliud cōiugij mysterium: Filius dei adamauit ecclesiā,
 quam purificauit sanguine suo, ut sponsam haberet se
 dignam, nō habentem maculam neq; rugam. Huius
 amore procius admirabilis descendit è cœlis, uenit in
 uterū uirginis, inde trabea nostræ carnis uelatus pro
 cessit tanquam sponsus è thalamo suo. Hæc nimirum
 erat illa porta quam uidit Ezechiel, spectans ad ortū
 solis, unde sedentibus in tenebris & umbra mortis lux
 exorta est Iesus Christus, quæ clausa mansit ingredi
 enti principi filio dei, & eundē nobis humano corpo
 re ceu ueste nuptiali conuestitū, illæso pudoris signacu
 lo produxit. Ex hoc igit̃ egressus thalamo, duxit spon
 sam nouam ecclesiam, Duxit indotatam, duxit capti
 uam, duxit contaminatam, sed inquinatam purifica
 uit sacrosancti sanguinis sui lauacro, captiuā redemit
 pretiosa morte sua, nudam spiritualibus dotibus affa
 tim locupletauit. Cuiusq; nostrum anima charissimi,
 Christi sponsa est. Ingenti precio redempti sumus, ne
 sponte nostra reuoluamur in seruitutē satanæ: gratis
 abluti sumus, ne ueluti sues reuertamur in cœnū uitio
 rum. Semel hausimus doctrinam euangelicā, & spiri
 tum Iesu dulcissimum imbibimus, ne tantæ munificē
 tiæ ingrati recurramus ad adulterum diabolū, sed per
 seuerātes in fide baptismi, qua renūciauimus satanæ,
 & omnibus pompis eius, semp̃ meminerimus nos esse
 despōsos uni uiro, ut uirginē castā exhibeamus spōso
 Christo

Christo, neque sinamus sensus nostros corrumpi ser-
pētis astutia à simplicitate quæ est in Christo Iesu. Me-
rito Zelotypus est amator Christus, qui tam chare si-
bi spōsam asseruit. Demus operam ut huiusmodi nu-
p̄ijs spiritualibus semper intersimus, per fidem non fi-
ctam, & charitatem synceram maneamus in amplexi-
bus sponsi nostri. Maneamus in uite palmites, manea-
mus in corpore membra, ut per spiritum omnia con-
glutinantem, quemadmodum ille unum est cum pa-
tre, ita nos unum simus cum illo. Bibat aquam suā fri-
gidam & inspidam synagoga, quæ spōsum perdidit.
Bibit autem quisquis in ceremonijs, quisquis in rebus
externis, quisq̄s in uiribus humanis ponit salutis præ-
sidia. Nos in sponsi nostri mensa accumbētes inebrie-
mur uino spirituali doctrinæ, qđ nobis largiter effu-
dit sponsus, saginemur illius sacrosancto corpore, po-
tione sacrosancti sanguinis semper iuuenescamus se-
cūdem hominem interiorem, etiam si hic exterior ho-
mo collabatur. Qui nondum capaces sunt solidi cibi, la-
cte fouēdi sunt, donec eò profecerint, ut hunc potum,
ut hunc cibum sint idonei sumere. Non prius est, in-
quit Paulus, quod spirituale est, sed quod carnale. Iu-
dæi legem carnalem habebāt, quam adhuc mordicus
tenēt miseri: nobis qui hausto Christi spiritu spiritua-
les facti sumus, turpe est semper infantes lac sugere,
sed turpius à gustato uino doctrinæ cœlestis, ad Iu-
Eo daicam

daicam aquam reuerti. Aliorū est à melioribus ad de-
 teriora delabi. Christus inuertit ordinem, qui postre-
 mo loco proposuit optimū uinum, quo semper ab in-
 firmis proficiamus ad solidiora. Oremus autem do-
 minum ut sponsæ suæ donet uberrimam fecundita-
 tem, hoc est, ut quàm latissime propagetur semē euan-
 gelicum, & quotidie nascatur uiua soboles implēs do-
 minus dei, Nostris enim uitijs factum uidemus, ut ec-
 clesiæ pomeria sic in angustum contracta sint, & in his
 ipsis qui nomē ecclesiæ profitētur tam pauci sint, quos
 sponsus agnoscat. Alij alios incusamus, idiota princi-
 pes, populus sacerdotes. Quin illud concorditer agi-
 mus, ut suam quisque uitam corrigat potius quàm in-
 sectetur alienam? Sic florebit sponsa Christi, sic hila-
 rescet nuptiale conuiuium. Clamat Paulus, Viri diligi-
 te uxores uestras, sicut Christus dilexit ecclesiam: neq̃
 quisquam oderit carnem suam, sed nutriat ac foueat
 illam, honorem deferens uasculo infirmiori, quemad-
 modum & Christus tulit ac tolerat sponsam suam, cō-
 donans illi peccata, semperq̃ ad meliora pertrahens.
 Vicissim uxores iuxta apostoli doctrinā, subditæ sint
 uiris suis, sicut oportet in domino, sitq̃ inter eos ea au-
 toritatis & obsequij temperatura, ut uir infidelis ser-
 uetur per uxorē fidelem, & mulier infidelis sanctificetur
 per uirū fidelē. Sic autē optarim omnes frequen-
 ter conuenire ad laudes uirginis, si dono filij & matris
 exemplo

exemplo, suam quisq; domum melior redeat, uitijs ali-
quid detrahat, uirtutibus aliquid adiungat. Tali cultu
delectatur Maria, tali gaudet filius, cui cū patre & spi-
ritu sancto gloria sempiterna.

A M E N.

O F F E R T O R I U M.

Quæ est ista quæ progreditur uelut aurora con- Cant. 6
surgēs, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut
castrorum acies ordinata.

S E C R E T A.

Iesu fons bonorum omnium, qui ad suggestionem
uirginis matris aqua uersa in uinum conuiuas exhi-
larasti, da famulis tuis, ut eiusdē suffragijs adiuti, mu-
sto tui spiritus salubriter inebriemur. Qui uiuis & re-
gnas per omnia secula seculorum.

C O M M U N I O.

Beatus Mariæ uirginis uterus qui te Iesu gestauit
iuxta carnem, ac beata ubera quæ te lactauerunt,
sed & omnes illi beati, qui diuini sermonis cœleste se-
men spiritualiter concipiunt ac retinent, donec gignat
in eis uitam æternam.

C O L L E C T A.

Deus cuius gloria pleni sunt cœli & terra, eam ubi
uis & quando uis ad salutem hominū proferēs,
supplices te rogamus, ut qui tuæ benignitati pro bene-
ficijs

Ee 2 ficijs

ficijs per filij tui matrem, quæ apud Lauretanam eccle-
siam religiose colitur, sibi collatis gratias agunt, post
hanc uitã innocenter actã, æternis gaudijs perfrui me-
reantur. Per eundẽ dominũ nostrum Iesum Christũ.

ANTONIUS de Vergeyo dei & aposto-
licæ sedis gratia Archiepiscopus Befonti-
nus, uniuersis Christi fidelibus in domi-
no salutem. Monet nos cum ipse pietatis
affectus, qui cunctis Christi religionem professis com-
muniter debet adesse, tum præcipue munus pastora-
le quod gerimus, ut quemadmodum animo discrucia-
mur quoties animaduertimus in grege nobis concedi-
to pietatis studium refrigescere, ita uehemẽter gaudea-
mus quoties cõspicimus sinceræ pietatis affectum in
animis hominũ augescere dilatariq;. Atq; in hos qui
student excitãdæ augendæq; pietati hoc sumus fauo-
re propensiore, quod audimus his temporibus exoriri
quosdam, qui nescio quo spiritu ducti, conantur diuo-
rum ac diuarum gloriam obscurare, negantes sanctos
uita defunctos uotis fideiũ inuocãdos, quũ nihil possint
apud deum, negantes illis ullum deberi cultũ, quũ
nulla sint illorum merita. Nos uero Christiani popu-
li exemplum tot ætatum serie ueluti per manus nobis
traditum sequentes, tum orthodoxorum longo secu-
lorum consensu probatam sententiam libenter ample-
ctentes.

ctentes, super omnia uero diuinarum scripturarū auctoritate nitentes, religiosum ac pium esse ducimus, iuxta psalmographi cohortationem laudare dominum in sanctis eius, ac iuxta doctrinam Ecclesiastici, qui dicit: Sapientiam sanctorum narrent populi, & laudem eorum nunciet ecclesia, toto pectore fauimus sanctorum gloriæ, sed præcipue uirginis matris, è cuius sanctissimo corpore Iesus sanctorum omnium princeps & autor in orbem prodire uoluit. Etenim si pium est in omnibus rebus conditis atque adeo in culicibus & araneis glorificare dei bonitatem, potentiam ac sapientiam: quanto iustius est idem facere in sanctis, in quibus peculiariter expressit argumenta suæ gloriæ? Et si merito ueneramur uiuos homines, in quibus emicat gratia diuina, quum adhuc possint in malum deflectere, quanto iustius est, uenerari memoriam iam cum principe suo Christo regnantium: & si deus hic multa largitur, interpellatus hominum piorum precibus, qui & ipsi nonnunquam egent deprecatore, quanto probabilius est, nec sanctos hinc creptos posuisse curam fratrum suorum, & deum ad illorum interuentum, quos iam regni sui consortio dignatus est multa donare nobis? Quemadmodum reges sæpenumero quæ per se donaturi fuerant, malunt ad huius aut illius amici preces donare, si quem uolunt affectibus populi commendari. Dominus tot ædedit miracula per

Ee 3 sanctos

sanctos suos adhuc mortali corpore onustos, & incredibile uidet si per eosdē iam gloria & honore caelesti coronatos aedit miracula: Qui colit diuos, colit Christum in diuis: q̄ laudat sanctos, laudat Christū in sanctis: qui imitatur sanctos, imitatur Christū in sanctis suis: q̄ inuocat sanctos, inuocat Christi auxiliū p̄ sanctos: qui adorat sanctos, adorat dei dona in sanctis. Is enim est in omnibus & super omnia, colendus, adorandus, glorificandus, inuocandus & imitandus. Ma-ner deo sua gloria nulli communicabilis. Verū ut non inficiamur omnem gloriam redundare in patrem & filium & spiritum sanctum, uelut in fontem principalem & inexhaustum: ita non probamus illorum conatus, qui obstrepunt his, qui pio affectu colunt & adorant illos quos deus tanto honore dignatur. Nec ideo tollendus est diuorum cultus, si quidam eos superstitiose colunt. Ad hæc sicut fatemur præcipuum esse cultum sanctorum amore dei, si quis illorū uirtutes quibus deo placuerunt imitetur: ita non dubitamus quin deo sit gratus illorum pius affectus, qui sanctos quos student pro uiribus æmulari, eosdem etiam religiosi honoribus prosequuntur. Rursus ut fatemur exempla pietatis rectissime peti à Christo, in quo perfectissima sunt omnia: ita non est fraternæ charitatis, insectari pios affectus populi Christum in sanctis admirantis & imitantis, Non aliter quàm solem admiramur in
amne

amne relucens, & imaginem è speculo redditam effingimus. Alioqui nõ satis pie scripsisset Paulus Apostolus: Imitatores mei estote sicut & ego Iesu Christi. Neque dubitandum est quin inter omnes sanctorum ordines præcipuus bonos debeat uirgini matri. Ad cuius solum nomen mentes piæ solatium aliquod sentiunt. Non est nostrum discutere quomodo deus in his aut illis locis per sanctos suos ostendat uirtutem & gloriam suã. Nostræ pietatis est in omnibus adorare dei maiestatem, ac pro beneficijs quomocunque collatis gratias agere. His alijsq; rationibus adducti libenter approbauimus missam siue Liturgiam in laudem eiusdem uirginis apud Lauretum celebris magnisq; miraculorum prodigijs indytæ, quam nuper composuit uir de studijs ac pietate benemeritus, Desiderius Erasmus Roterodamus. Volumus igitur & assentimur ut quemadmodum quorundã pijs affectibus interpellati sumus, eadem missa siue Liturgia diebus his quibus solet sanctissimæ uirginis memoria celebrari, in nostræ dioceseos ecclesijs in honorem prædictæ uirginis legatur aut decantetur. Non quod alia sit quæ apud Lauretum colitur, quàm quæ toto terrarum orbe ubicunque Christi nomen sanctum est, pijs omnium studijs celebratur & inuocatur, Sed quod deus pro sua benignitate diuersis locis per genitricem suam, profert suam in homines munificen-

tiam

tiam & misericordiam, quo illius memoriam nobis
 reddat modis omnibus sacrosanctam, & quo spiri-
 tualibus præmijs magis prouocemus hominum stu-
 dia ad cultum sanctissimæ uirginis, omnibus qui di-
 ctis diebus hanc missam religioso affectu celebrauer-
 rint omnipotentis dei misericordia eiusque sanctissi-
 mæ matris ac beatorum Ioannis apostoli & Stepha-
 ni protomartyris suffragijs confisi, quadraginta dies
 de iniunctis ipsis pœnitentijs, misericorditer in
 domino relaxamus. Datum in oppido no-
 stro Gyaco sub sigillo paruo camerae
 nostræ, die uigesimo mensis
 Aprilis. Anno domi-
 ni 1. 5. 24.

A. de Vergeyo

Per dictum dominum
 reuerendissimum.